

Наталія Мاستилко
Уманський державний
Педагогічний університет
імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)

Мовленнєві засоби інтенсифікації експресивності в діалогах іспанської народної казки

Діалог у тексті народної казки – своєрідна модель побутового мовлення, оскільки він максимально точно передає мовні особливості казкаря. Хоча казковий діалог підпорядкований єдиній сюжетній темі оповіді, у формально-структурному плані він є майже ідентичним звичайному розмовному діалогу. Мовленнєві стратегії, що використано у казковому діалозі, відбивають стратегії спілкування іспанців у повсякденному житті.

Апелятивність як одна із складових мовленнєвої діяльності полягає у встановленні контакту з адресатом за допомогою певних слів, формул ініціації діалогів. В іспанських народних казках засоби звертання до співрозмовника ідентичні засобам усного побутового мовлення. Їх вибір залежить від ситуації спілкування, прагматичних інтенцій адресата та характеристики референта. Зважаючи на той факт, що казкові герої не завжди наділенні власним ім'ям, у казках переважно звертаються за допомогою особових займенників, іменників, що вказують на родинні стосунки, професію тощо.

Надзвичайно поширені в казкових текстах засоби звертання, що демонструють ставлення адресанта до співрозмовника. Афективний компонент в них активізується за допомогою зменшувальних суфіксів та слів-звертань, до складу яких входить сема емоційності. Знання контексту стає необхідною умовою для правильної інтерпретації апелятивних форм з емоційним компонентом у текстах іспанських народних казок, тому що в деяких випадках спостерігається трансформація їх семантичного значення. Особливо це стосується зменшувальних

афективних суфіксів, які інколи мають іронічний чи саркастичний відтінок і в фразах, вилучених з контексту, можуть бути неправильно інтерпретованими.

У побутовому мовленні й у текстах, що його імітують, є численна кількість елементів, що втрачають своє основне лексичне значення і перетворюються на так звані базові стереотипні формули (кліше). Серед мовленнєвих кліше, поширених у казкових текстах, знаходяться стимулятори розмови, до яких адресант звертається у моменти, коли прагне привернути увагу адресата до своїх слів або ж просто під впливом емоцій, що його переповняють. Комунікативна мета стимуляторів розмови полягає в тому, щоб дозволити адресатові повністю інтегруватися в діалог. Вони позбавлені інформаційного навантаження й їхні функції у діалогах мають суто прагматичний характер: вони передають певні прагнення адресанта, його емоційне ставлення до повідомлення і зосереджують увагу адресата на конкретній інформації.

Живе мовлення завжди експресивне і передає не лише об'єктивну реальність, але й певні переживання людини, її психологічні та ментальні стани [1]. Світ казки надзвичайно конфліктний, а тому йому не сторонні емоційні компоненти, які відображено в мовленні за допомогою певних лінгвістичних засобів, названих дослідникам інтенсифікаторами висловлення [2]. Останні являють собою прагматичну категорію, що максималізує і підкреслює внесок авторського "Я". Вони обираються адресантом свідомо серед великої кількості засобів, що надає йому мова.

До інтенсифікаторів у текстах іспанських народних казок відносимо вигуки, які відображають суб'єктивно-оцінне ставлення до предмета чи висловлюваної думки ("*¡Vaya unos amos que hay por ahí!*"); іронічні звороти ("*¡Estás listi sit e crees que te vamos a abrir con lo que le hiciste al pobre Judas*"); слова, до семи яких входить інтенсифікація ("*enorme piedra*", "*precioso anillo*"); афективні суфікси ("*momentillo*", "*botecito*"); кліше ("*...para que crean que estás bien muerto*"). Одним із найпоширеніших засобів інтенсифікації висловлення в казці виступає порівняння ("*Estaba canijo, canijo como una cana y su mujer gorda, gorda como una encina vieja*").

Вигуки являють собою категорію модальності тексту. Основна їх функція полягає в експресивній інтенсифікації змісту висловлення. Вигуки прямо не називають самі почуття адресанта, а дають лише уявлення про відчуття, що його переповнюють, а тому їх прагматичне значення може трансформуватися під впливом контексту. Наприклад, вигук “¡Dios mío!” у залежності від ситуації спілкування може передавати невдоволення, відчай, благання тощо. Іронія характеризується невідповідністю між об’єктивним змістом висловлення і його інтенціональним смислом. Основою іронічних висловлень є намір адресанта емоційно оцінити ситуацію чи адресата. В іспанських народних казках за допомогою іронії казкар не лише інтенсифікує своє повідомлення, але й демонструє власне вміння «грати» мовою, виявляє свій талант казкаря.

Проаналізовані інтенсифікатори висловлень не вичерпують увесь багатий і оригінальний мовленнєвий матеріал, що зустрічається в текстах іспанських народних казок, проте вони дозволяють продемонструвати необмежену фантазію казкарів, висвітлити основні способи підкреслення експресивності повідомлення, властиві фольклорним текстам іспанської літератури, завдяки яким оповіді набувають самобутнього характеру.

Література

1. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт. – М. : Наука, 1998. – С. 208.
2. Удовенко І.В. Експресивна функція адвербіальних інтенсифікаторів дії // Іноземні мови та методика їх викладання : Збірник наукових статей. – Харків : ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, 2001. – С. 117-118.